

การเปรียบเทียบผลการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภท

นางสาวอัญชลี ปโกฏิประภา

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-312-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017927

1429608821

A COMPARISON OF THE RESULT BETWEEN MULTIPLE AND SINGLE
ELECTROCONVULSIVE THERAPY IN SCHIZOPHRENIA

Miss Unchalee Pakotiprapha

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-312-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบผลการช็อคด้วย ไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวใน
ผู้ป่วยจิตเภท
โดย นางสาวอัฐชลี ปโกฏิประภา
ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ นายแพทย์เอม อินทกรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวัฒนา อารีพรต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(อาจารย์ นายแพทย์ชุตติชัย ปานปรีชา) ประธานกรรมการ

.....
(อาจารย์ นายแพทย์เอม อินทกรณ์) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ) กรรมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อัญชลี บโกฏิประภา: การเปรียบเทียบผลการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภท (A COMPARISON OF THE RESULT BETWEEN MULTIPLE AND SINGLE ELECTRO-CONVULSIVE THERAPY IN SCHIZOPHRENIA) อาจารย์ ที่ปรึกษา: อาจารย์ นายแพทย์เอมอินทกรณ์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวัฒนา อารีพรศ, 221 หน้า ISBN 974-578-312-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยว กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้ป่วยจิตเภท (Schizophrenic Disorders) ของแผนกจิตเวช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 24 ราย ที่มีความจำเป็นจะต้องได้รับการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าตามข้อบ่งชี้

ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ป่วยจิตเภทเป็นระยะเฉียบพลันและระยะเรื้อรัง 2 กลุ่มเท่า ๆ กัน และได้ทำการคัดเลือกผู้ป่วยในแต่ละกลุ่มอีกครั้ง โดยใช้ Block Randomization ก่อนจะได้รับการรักษาผู้ป่วยจะได้รับ การแจ้งถึงรายละเอียดของวิธีการรักษาและได้รับการยินยอมจากผู้ป่วย ผู้ป่วยทุกรายได้รับการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) จากผู้วิจัยและจิตแพทย์อีกหนึ่งท่านก่อนการรักษาและภายใน 24 ชั่วโมงหลังการรักษาแต่ละครั้ง

ผลการวิจัยปรากฏว่า ปริมาณยาทางวิสัญญีที่ใช้ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภททั้งในระยะเฉียบพลันและระยะเรื้อรัง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นปริมาณกระแสไฟฟ้า ระยะเวลาในการชัก จำนวนครั้งในการทำ ECT และจำนวนวันที่ทำการรักษา ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.05$)

ผลแทรกซ้อนหลังการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภทมีค่าใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งช่วยลดปริมาณยาทางวิสัญญี มีประสิทธิภาพดี บลอคภัย และผลแทรกซ้อนก็ไม่ต่างไปจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบเดี่ยว อีกทั้งยังช่วยลดจำนวนครั้ง (sessions) ในการทำ ECT และยังช่วยลดระยะเวลาในการรักษาได้อย่างมีนัยสำคัญ

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติศ *อนงค์ นิลอุบล*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดร. อ. อ. อ. อ.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ นายแพทย์เอ็ม อินทกรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวัฒนา อารินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี และได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงมณฑิรา ตันต์เกตุร ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเต็มศรี ชำนิจารกิจ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จิตร สิทธิอมร รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล อาจารย์ นายแพทย์พรณรงค์ โชติวรรณ และอาจารย์ สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ ที่ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย การใช้สถิติในการวิจัย เพื่อให้การวิจัยถูกต้องและเชื่อถือได้ตามหลักวิชาการ ตลอดจนอาจารย์วงศ์วรรณ วงศ์สุภา ที่ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการสืบค้นแหล่งอ้างอิงและการใช้ภาษา ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการและความรู้ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ นายแพทย์ชุกติชัย ปานปรีชา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ นายแพทย์นันทิ์ กาญจนธนาเลิศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิมลัญญาแพทย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง Modified ECT ขอขอบพระคุณนายแพทย์อรุณพล สุนธศิริภรณ์ ณ พัทลุง ที่ให้ความร่วมมือในเรื่อง Brief Psychiatric Rating Scale: BPRS นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของแพทย์ นายบาล เจ้าหน้าที่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่าน ซึ่งไม่อาจจะกล่าวนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญทรง-คุณแม่สมนึก ที่ได้ให้กำลังใจและทุนทรัพย์สนับสนุนในทางการศึกษา ขอขอบคุณคุณเอนโดทัย-คุณศุภผล ปิโกฏิประภา และนายแพทย์ นิชัย แลงชาญชัย ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

อัญชลี ปิโกฏิประภา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตารางประกอบ	ฅ
สารบัญภาพประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	8
สมมติฐานในการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
ปัญหาทางด้านจริยธรรม	10
คำนิยามที่ใช้เฉพาะในการวิจัย	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
ตอนที่ 1: ประวัติการช็อคด้วยไฟฟ้า	17
ตอนที่ 2: การรักษาผู้ป่วยจิตเภทโดยการช็อคด้วยไฟฟ้า	30
2.1 การช็อคด้วยไฟฟ้าในผู้ป่วยจิตเภท	31
2.2 การศึกษาเปรียบเทียบผลการรักษาระหว่างการช็อคด้วย ไฟฟ้ากับการใช้ยาต้านโรคจิต	37
2.3 การรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าร่วมกับการใช้ยาต้าน โรคจิต	45
ตอนที่ 3: การช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้ง	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ตัวอย่างประชากร	57
ขนาดตัวอย่าง	58
กลุ่มตัวอย่าง	62
วิธีการ	62
ขั้นตอนการรักษา	64
การรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	70
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
รายการอ้างอิง	90
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก.	103
ภาคผนวก ข.	130
ภาคผนวก ค.	143
ภาคผนวก ง.	174
ภาคผนวก จ.	189
ภาคผนวก ฉ.	196
ภาคผนวก ช.	200
รายการอ้างอิง	204
ประวัติผู้ทำการวิจัย	221

สารบัญตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลเปรียบเทียบของการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดียวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเฉียบพลัน	71
2	ข้อมูลเปรียบเทียบของการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดียวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเรื้อรัง	73
3	ข้อมูลเปรียบเทียบของการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบเดียวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเฉียบพลันและระยะเรื้อรัง	75
4	ข้อมูลเปรียบเทียบของการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งในผู้ป่วยจิตเภทระยะเฉียบพลันและระยะเรื้อรัง	77
5	เปรียบเทียบผลแทรกซ้อนหลังการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดียวในผู้ป่วยจิตเภท	78

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงผลของการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเฉียบพลัน	190
2	แสดงผลของการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งในผู้ป่วยจิตเภทระยะเฉียบพลัน	191
3	แสดงการเปรียบเทียบผลเฉลี่ยของการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเฉียบพลัน	192
4	แสดงผลของการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเรื้อรัง	193
5	แสดงผลของการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งในผู้ป่วยจิตเภทระยะเรื้อรัง	194
6	แสดงการเปรียบเทียบผลเฉลี่ยของการตรวจวัดด้วย Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ต่อรายต่อครั้งจากการรักษาโดยการช็อคด้วยไฟฟ้าแบบหลายครั้งและแบบเดี่ยวในผู้ป่วยจิตเภทระยะเรื้อรัง	195